

A TANTÁRGY ADATLAPJA

Politikai filozófia

Egyetemi tanév: 2025-2026

1. A képzési program adatai

1.1. Felsőoktatási intézmény	Babes-Bolyai Tudományegyetem
1.2. Kar	Történelem és Filozófia
1.3. Intézet	Magyar Történeti Intézet
1.4. Szakterület	Filozófia
1.5. Képzési szint	BA
1.6. Tanulmányi program / Képesítés	Filozófia
1.7. Képzési forma	Nappali

2. A tantárgy adatai

2.1. A tantárgy neve		Politikai filozófia				A tantárgy kódja		HLM2401			
2.2. Az előadásért felelős tanár neve			Dr. Demeter M. Attila egyetemi professzor								
2.3. A szemináriumért felelős tanár neve			Veres Evelin doktorandusz								
2.4. Tanulmányi év		2	2.5. Félév		4	2.6. Értékelés módja		V	2.7. Tantárgy típusa		Alaptárgy

3. Teljes becsült idő (az oktatási tevékenység féléves óraszám)

3.1. Heti óraszám	4	melyből: 3.2 előadás	2	3.3 szeminárium/labor/projekt	2
3.4. Tantervben szereplő összóraszám	56	melyből: 3.5 előadás	28	3.6 szeminárium/labor	28
Az egyéni tanulmányi idő (ET) és az önképzési tevékenységekre (ÖT) szánt idő elosztása:					óra
A tankönyv, a jegyzet, a szakirodalom vagy saját jegyzetek tanulmányozása					14
Könyvtárban, elektronikus adatbázisokban vagy terepen való további tájékozódás					14
Szemináriumok / laborok, házi feladatok, portfóliók, referátumok, esszék kidolgozása					14
Egyéni készségfejlesztés (tutorálás)					14
Vizsgák					10
Más tevékenységek:					4
3.7. Egyéni tanulmányi idő (ET) és önképzési tevékenységekre (ÖT) szánt idő összóraszám					70
3.8. A félév összóraszám					56 fiz./126 konv.
3.9. Kreditszám					5

4. Előfeltételek (ha vannak)

4.1. Tantervi	
4.2. Kompetenciabeli	

5. Feltételek (ha vannak)

5.1. Az előadás lebonyolításának feltételei	Kötelező részvétel az előadások 70%-án, azaz a szemeszter alatt megtartott 14 előadásból 9 előadáson a részvétel kötelező.
5.2. A szeminárium / labor lebonyolításának feltételei	- Az egyetemi szabályzat értelmében a szemináriumokon a részvétel kötelező - Egy szemináriumi szöveg bemutatása kötelező, továbbá a bekapcsolódás a szövegek értelmezésébe

6. Elsajátítandó jellemző kompetenciák

Szakmai/kulcs-kompetenciák	- A filozófia elméleti és történeti alapjainak beazonosítása és megfelelő alkalmazása: elvek, értékek, etikák, gondolkodási módozatok és gyakorlatok - Általános és ágazati filozófiai gondolatok, témák és problémák rendszerezése és megfogalmazása - Megoldások, konklúziók vagy alternatív probléma-megközelítések erős és gyenge pontjainak a kritikai gondolkodás (logikai elemzés és értékelés) általi beazonosítása - Az emberi cselekedetek, tapasztalatok és létezés okainak, elveinek és értelmének a kimutatása - Filozófiai gondolatok/ismeretek létrehozása és közlése - Személyközi és interkulturális közvetítés a személyközi és interkulturális problémák beazonosítása, elemzése és megoldása révén
Transzverzális kompetenciák	- Közepes nehézségű problémahelyzetek realista, illetve mind elméleti, mind gyakorlati érveléssel való kezelése, hatékony megoldásuk érdekében - A hatékony multidiszciplináris csoportmunka technikáinak a különböző hierarchikus szinteken való alkalmazása - A szakmai továbbképzés szükségletének az önértékelése a személyes autonómia, a munkaerőpiaci integráció és a munkaerő-piaci követelményekhez való alkalmazkodóképesség fejlesztése céljából

7. A tantárgy célkitűzései (az elsajátítandó jellemző kompetenciák alapján)

7.1 A tantárgy általános célkitűzése	- Filozófiai elméletek eszméinek és érveinek összehasonlító elemzése, ezek jelentőségének és határainak azonosítása - A társadalmi, politikai, gazdasági valóság/folyamatok elemzése, az őket igazoló előfeltevések és elvek vizsgálata és tisztázása révén - Politikai, vallási, tudományos és művészeti alapfogalmak, elképzelések kritikai és konstruktív vizsgálata - Információk összegzése azzal a céllal, hogy az emberi állapottal kapcsolatos szabályszerűségeket és konklúziókat fogalmazzunk meg (induktív és abduktív gondolkodás) - Az emberi létezésre vonatkozó hipotézisek megalkotásának és alkalmazásának módozatairól való kritikai és konstruktív reflexió - Más emberek, kultúrák értékeinek, véleményeinek, szükségleteinek, érzelmeinek azonosítása, megértése és tisztelete
7.2 A tantárgy sajátos célkitűzései	- A tantárgy fő célja, hogy a hallgatókat megismertesse a jelenkori politikai filozófiával, a fontosabb 20. századi politikai eszmeáramlatok (liberalizmus, szocializmus, konzervativizmus stb.), s ezek főbb politikai toposzainak, kategóriáinak az elemzése révén. - A tantárgy elsődlegesen a fontosabb 20. századi politikai eszmeáramlatok tartalmának az ismertetésére összpontosít. - Ugyanakkor a tantárgy vizsgálja azokat az értékeket vagy eszményeket, amelyek az egyes eszmeáramlatok központi elemeit képezik, az egyes eszmények (pl. társadalmi igazságosság, egyenlőség, szabadság, közösség) lehetséges értelmezéseit, egymáshoz való viszonyát, valamint azokat a főbb argumentációs típusokat, amelyek az egyes eszmények társadalmi elfogadtatását célozzák. - A fentieknek köszönhetően a diákok nem csupán az egyes politikai eszmerendszerek tartalmával ismerkednek meg, hanem a szerkezeti elemeik ismerete révén, az interpretációs és argumentációs gyakorlatok ismerete révén a politikai érvelés gyakorlatát is elsajátítják.

8. A tantárgy tartalma

8.1 Előadás	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
A 19. század végének uralkodó politikai mozgalmak I.: A liberalizmus, szocializmus, szociáldemokrácia	Előadás, szövegelemzés	

A 19. század végének uralkodó politikai mozgalmak II.: A nacionalizmus és a nemzetiségi kérdés	Előadás, szövegelemzés	
Demokrácia és totalitarizmus; A szocializmus liberális bírálata; A liberális demokrácia totalitárius bírálata	Előadás, vetítés	
20. századi demokrácia-elméletek	Előadás	
A „jóléti állam” (welfare state) eszméje; Az új szociáldemokrácia és az egalitárius liberalizmus	Előadás	
A szabadság eszméje	Előadás, problémák elemzése, vita	
A jogok eszméje	Előadás, problémák elemzése, vita	
A neokonzervativizmus	Előadás	
Kommunitarizmus, multikulturalizmus	Előadás, vetítés, vita	
Az „új társadalmi mozgalmak” és az „identitáspolitikák”: a feminizmus	Előadás, problémák elemzése, vita	
Etnopolitika: A nemzeti kisebbségek problémája a jelenkori politikai filozófiában	Előadás, problémák elemzése, vita	
A neorepublikanizmus	Előadás	
A nemzetállam és a demokrácia a globalizáció korában	Előadás, vita	
Az európai egyesülés filozófiája	Előadás	
Könyvészet Friedrich August von Hayek: Út a szolgáshoz, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1991. Hannah Arendt: A totalitarizmus gyökerei, Európa Kiadó, Budapest, 1992. Isaiah Berlin: A szabadság két fogalma, in: Uő.: Négy esszé a szabadságról, Európa Kiadó, Budapest, 1990, 349-411. Michael Oakeshott: Politikai racionalizmus, Új Mandátum Kiadó, Budapest, 2001. Robert A. Dahl: Forradalom után? Osiris – Readers International, Budapest, 1995. John Rawls: Az igazságosság elmélete, Osiris Kiadó, Budapest 1997. Anthony Giddens: The Third Way, Polity Press, Cambridge, 2002. Maurizio Viroli: Republicanism, Hill and Wang, New York, 2002. Ernst Gellner: Nations and Nationalisms, Basil Blackwell, Oxford, 1983. Will Kymlicka: Liberalism, Community and Culture, Clarendon Press, Oxford, 1989. Pharekh Bhiku: Rethinking Multiculturalism, Palgrave, New York, 2005.		
8.2 Szeminárium / Labor	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
A 19. század végének uralkodó politikai mozgalmak I.: A liberalizmus, szocializmus, szociáldemokrácia	Szövegelemzés	
A 19. század végének uralkodó politikai mozgalmak II.: A nacionalizmus és a nemzetiségi kérdés	Referátum készítése	
Demokrácia és totalitarizmus; A szocializmus liberális bírálata; A liberális demokrácia totalitárius bírálata	Vetítés, vita	
20. századi demokrácia-elméletek	Szövegelemzés	
A „jóléti állam” (welfare state) eszméje; Az új szociáldemokrácia és az egalitárius liberalizmus	Szövegelemzés	
A szabadság eszméje	Esettanulmány készítése	
A jogok eszméje	Esettanulmány készítése	
A neokonzervativizmus	Szövegelemzés	
Kommunitarizmus, multikulturalizmus	Esettanulmány készítése	
Az „új társadalmi mozgalmak” és az „identitáspolitikák”: a feminizmus	Vita	
Etnopolitika: A nemzeti kisebbségek problémája a jelenkori politikai filozófiában	Vita	

A neorepublikánizmus	Szövegelemzés	
A nemzetállam és a demokrácia a globalizáció korában	Szövegelemzés, vita	
Az európai egyesülés filozófiája	Esettanulmány készítése, vita	
Könyvészet John Stuart Mill: Fejezetek a szocializmusról, in: Ludassy Mária (szerk.): Az angolszász liberalizmus klasszikusai, Atlantisz Könyvkiadó, Budapest, 1992, I. kötet, 153-210. Eötvös József: A nemzetiségi kérdés, in: Uő.: Reform és hazafiság III., Magyar Helikon, Budapest, 1978, 339-465. Carl Schmitt: A parlamentarizmus és a tömegdemokrácia ellentéte, in: Uő.: A politikai fogalma. Válogatott politika- és államelméleti tanulmányok, Osiris Kiadó – Pallas Stúdió – Attraktor, Budapest, 2002, 191-203. Michael Walzer: Pluralism: A political perspective, in: Will Kymlicka (ed.): The Rights of Minority Cultures, Oxford University Press, Oxford, 1995, 139-154. Ronald Dworkin: Szabadság, egyenlőség, közösség, in: 2000, 1993/3, 9-19. Quentin Skinner: A szabadság és a honpolgárság két rivális hagyománya, in: Világosság, Budapest, 1995/10, 21-40. Leszek Kołakowski: Emberi jogok? Mi végre? in: Kritika, 2004/2. Roger Scruton: Mi a konzervativizmus? in: Uő.: Mi a konzervativizmus? Osiris Kiadó, Budapest, 1995, 11-42. Charles Taylor: Az elismerés politikája, in: Feischmidt Margit (szerk.): Multikulturalizmus, Osiris Kiadó – Láthatatlan Kollégium, Budapest, 1997, 124-152. Roger Scruton: Kommunitárius álmok, in: Századvég, 2005/35, 149-162. Amitai Etzioni: Igen, közösség. De kié? in: Századvég, 2005/35, 163-170. Roger Scruton: Válasz, in: Századvég, 2005/35, 171-178. Iris Marion Young: Polity and Group Difference: A Critique of the Ideal of Universal Citizenship, in: Ethics, vol. 99, no. 2, 251-274. Vernon van Dyke: Az egyén, az állam és az etnikai közösségek a politikai elméletben, in: Kellék, 2005/26, 9-32. Kende Péter: A liberális szemlélet republikánus kiigazítása, in: Világosság, 1996/2, 40-45. Michael J. Sandel: A procedurális köztársaság és a „tehermentes” én, in: Huoranszki Ferenc (szerk.): Modern politikai filozófia, Osiris Kiadó – Láthatatlan Kollégium, Budapest, 1998, 161-173. Michael Mann: Megállította-e a globalizáció a nemzetállam emelkedését? in: Magyar Kisebbség, 2002/2, 136-161. Ulrich K. Preuß: Veszít-e hatalmából az állam, in: Kellék, 2006/29, 71-80. Jürgen Habermas: Harcok az elismerésért a demokratikus jogállamban, in: Feischmidt Margit (szerk.): Multikulturalizmus, Osiris Kiadó – Láthatatlan Kollégium, Budapest, 1997, 156-172.		

9. Az episztemikus közösségek képviselői, a szakmai egyesületek és a szakterület reprezentatív munkáltatói elvárásainak összhangba hozása a tantárgy tartalmával.

- A társ- és rokon szakmák (főként a politológia, történelem) képviselőivel folytatott előzetes egyeztető és módszertani diszkussziók
- Részvétel a szakmai vitákban és szakmai fórumokon

10. Értékelés

Tevékenység típusa	10.1 Értékelési kritériumok	10.2 Értékelési módszerek	10.3 Aránya a végső jegyben
10.4 Előadás	Az előadáson átadott ismeretanyag elsajátítása, ennek megfelelő alkalmazása és használata	Az ellenőrzés folyamatosan történik a félév során a vitákba való bekapcsolódás révén, valamint a félévi záróvizsgán	20%
	A politikai gondolkodás fogalomkészletének, szempontrendszerének kellő elsajátítása és alkalmazása	Félév végi, szóbeli záróvizsga	50%
10.5 Szeminárium / Labor	A szövegek értelmezésben való aktív részvétel	Szöveg bemutatása, szövegek értelmezésében való aktív részvétel	20%
	Vitákban való aktív részvétel	Az ellenőrzés folyamatosan történik végig a félév során, a vitákban való állandó, aktív részvétel révén	10%
10.6 A teljesítmény minimumkövetelményei			
• Az előadásokon 70%-os, a szemináriumokon 100%-os részvétel • Minimum egy szemináriumi szöveg bemutatása a félév folyamán • A vitákban, szövegek megbeszélésében való állandó, aktív részvétel			

11. SDG ikonok (Fenntartható fejlődési célok/ Sustainable Development Goals)¹

	A fenntartható fejlődés általános ikonja							
								

Kitöltés időpontja:
2025. szeptember 15.

Előadás felelőse:
Demeter M. Attila egyetemi professzor

Szeminárium felelőse:
Veres Evelin doktorandusz

Az intézeti jóváhagyás dátuma:
2025. szeptember 28.

Intézetigazgató:
Nagy Róbert egyetemi docens

¹ Csak azokat az ikonokat tartsa meg, amelyek az [SDG-ikonoknak az egyetemi folyamatban](#) történő alkalmazására vonatkozó eljárás szerint illeszkednek az adott tantárgyhoz, és törölje a többit, beleértve a fenntartható fejlődés általános ikonját is – amennyiben nem alkalmazható. Ha egyik ikon sem illik a tantárgyra, törölje az összeset, és írja rá, hogy „Nem alkalmazható”.